

ЛЕМЕХА Р. І.,

кандидат юридичних наук,

здобувач наукового ступеня доктора

юридичних наук

(Запорізький національний університет)

УДК 342.9(477)

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.6.1.20>

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ МИТНИХ РЕЖИМІВ В УКРАЇНІ

У науковій публікації здійснюється аналіз методології дослідження інституту митних режимів в Україні з метою визначення теоретико-методологічної основи для доктринального дослідження місця та ролі митних режимів у процесі здійснення митної справи та удосконалення адміністративно-правових засад їх регулювання.

Зазначається, що від правильно обраного інструментарію дослідження залежать його ефективність і швидкість досягнення очікуваних результатів. Методологія публікації ґрунтується на комплексному поєднанні філософських (законів діалектики та метафізики), загальнонаукових (прийомів логічного методу, системного та структурно-функціонального методів, методів соціологічних досліджень і порівняння) і спеціально-юридичних методів дослідження (методу юридичної догматики як різновиду аксіоматичного методу, методології порівняльного правознавства, методу юридичного моделювання), принципів об'єктивності та історизму.

Відповідно до чинного законодавства митний режим є комплексом пов'язаних правових норм, які відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України визначають митну процедуру щодо цих товарів, їхній правовий статус, умови оподаткування і зумовлюють їхнє використання після митного оформлення.

Враховуючи міжгалузевий комплексний характер інституту митних режимів, дослідження останніх необхідно здійснювати із застосуванням методології адміністративного, митного, фінансового (податкового), цивільного, господарського та міжнародно-приватного права. Ключову роль у процесі дослідження інституту митних режимів відіграють методи юридичної статистики та соціологічного дослідження: аналіз документів, статистичних даних, спостереження, опитування і соціальний експеримент.

Результати соціологічних досліджень у сфері митних відносин дозволяють виявити об'єктивні тенденції в розвитку митної справи та оцінити результати проведених реформ, сформувати реальну картину ставлення громадян до суб'єктів владних повноважень в особі посадових осіб Державної митної служби України, а також на підставі виявлених очікувань суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності спрогнозувати перспективні напрями подальшого удосконалення та реформування інституту митних режимів.

Перспективність подальшого дослідження з цієї тематики обґрунтовується необхідністю удосконалення теоретико-методологічних і правових засад митних режимів в Україні, приведенням їх у відповідність до міжнародних стандартів, а також норм і принципів права ЄС.

Ключові слова: митні режими, методологія, дослідження, діалектика, соціологія, компаративістика, митна справа, митні процедури, митні відносини, митне оформлення, митний контроль, публічна адміністрація, удосконалення.

Lemekha R. I. Research methodology of the institute of customs regimes in Ukraine

The scientific publication is devoted to the research methodology of the Institute of Customs Regimes in Ukraine in order to determine the theoretical and methodological basis for doctrinal research of the place and role of customs regimes in the customs process and improve the administrative and legal framework for their regulation.

It is noted that its effectiveness and speed of achieving the expected results depend on the correctly chosen research tools. The methodology of this publication is based on a complex combination of philosophical (laws of dialectics and metaphysics), general scientific (methods of logical method, system and structural-functional methods, methods of sociological research and comparison) and special legal research methods (method of legal dogmatics, comparative jurisprudence, the method of legal modeling, etc.), the principles of objectivity and historicism.

It is noted that in accordance with current legislation, the customs regime is a set of interrelated legal norms that in accordance with the stated purpose of moving goods across the customs border of Ukraine determine the customs procedure for these goods, their legal status, tax conditions and determine their use after customs clearance.

Given the intersectoral nature of the institute of customs regimes, the study of the latter should be carried out using the methodology of administrative, customs, financial (tax), civil, commercial and private-international law. A key role in the study of the institute of customs regimes is played by the methods of sociological research: document analysis, observation, survey and social experiment.

The results of sociological research in the field of customs relations allow to identify objective trends in the development of customs and assess the results of reforms, to form a realistic picture of the attitude of citizens to the subjects of power of the State Customs Service of Ukraine and based on expectations subjects of foreign economic activity, to forecast promising areas for further improvement and reform of the institution of customs regimes in particular.

The prospects for further research on this topic are justified by the need to improve the theoretical and methodological and legal foundations of customs regimes in Ukraine, bringing them into line with international standards and norms and principles of EU law.

Key words: customs regimes, methodology, research, dialectics, sociology, comparative studies, customs, customs procedures, customs relations, customs clearance, customs control, public administration, improvement.

Вступ. Методологія є основою наукового пошуку, адже від правильно обраного інструментарію дослідження залежать його ефективність і швидкість досягнення очікуваних результатів. Особливе значення правильний вибір методів дослідження має для наукового аналізу юридичних процесів і явищ, які мають комплексний характер, пов'язані з різними аспектами суспільних відносин і залежать як від об'єктивних, так і від суб'єктивних факторів. Це стосується і інституту митних режимів, який має міжгалузевий характер і регулюється нормами митного, адміністративного, фінансового (податкового), цивільного, господарського та міжнародно-приватного права. Тому під час дослідження інституту митних режимів необхідно застосовувати не тільки філософські, загальнонаукові та спеціально-юридичні методи дослідження, але й враховувати особливості методології перелічених вище галузевих юридичних наук.

Сучасний стан правового регулювання та адміністрування митних режимів є задовільним і потребує вдосконалення з урахуванням здобутків доктрини адміністративного права, відповідної судової практики та позитивного зарубіжного досвіду. Необхідність ство-

рення теоретико-методологічної основи дослідження інституту митних режимів зумовлює актуальність підготовки цієї публікації.

Питання адміністративно-правового регулювання митних відносин в Україні досліджуються у роботах фахівців у сфері адміністративного права, серед яких роботи О. Бандурки, В. Бевзенка, Н. Білак, М. Віхляєва, Н. Губерської, С. Гусарова, Р. Калюжного, Т. Коломоєць, В. Колпакова, А. Комзюка, О. Кузьменко, В. Курила, Д. Лук'янця, Д. Лученка, П. Лютікова, М. Мельника, Р. Мельника, О. Миколенка, Я. Назарової, Н. Нижник, Д. Приймаченка, С. Стеценко, М. Тищенко, О. Чуприни, А. Школика та інших вчених-адміністративістів.

Із останніх досліджень варто згадати дисертаційну роботу М. Мельника «Інститут митних режимів у митному праві України» [1], публікації І. Міщенко «Новели інституту митного режиму в контексті реформування митного законодавства» [2], В. Хоми «Сучасний стан національного правового забезпечення митного режиму безмитної торгівлі та напрями його удосконалення» [3], О. Чуприни «Класифікація митних режимів в юридичній науці та законодавстві» [4].

Окремі публікації методології дослідження в юридичній науці загалом та адміністративному праві зокрема присвятили О. Ганьба, В. Мірошниченко «Особливості сучасної методології правових наукових досліджень» [5], А. Благодарний «Методологія дослідження правової регламентації адміністративно-юрисдикційної діяльності правоохоронних органів» [6], В. Ільков «Методологія дослідження джерел права в адміністративному судочинстві» [7], М. Кельман «Методологія сучасного правознавства: становлення та основні напрями розвитку» [8], Н. Кушакова-Костицька «Методологічні проблеми сучасних правових досліджень: об'єктивна необхідність чи суб'єктивна формальність» [9], Г. Лук'янова «Методологічні основи дослідження права в сучасній юридичній науці» [10], В. Пашинський «Методологічний інструментарій дослідження проблем адміністративно-правового забезпечення оборони держави» [11]. Проте питання методології дослідження інституту митних режимів ще не було предметом окремого наукового пошуку, чим і обґрунтовується актуальність підготовки цієї публікації.

Методологія дослідження ґрунтується на комплексному поєднанні філософських (законів діалектики та метафізики), загальнонаукових (прийомів логічного методу, системного та структурно-функціонального методів, методів соціологічних досліджень і порівняння), а також спеціально-юридичних методів дослідження (методології порівняльного правознавства, методів юридичної догматики та юридичного моделювання), принципів об'єктивності та історизму.

Постановка завдання. Метою наукової публікації є аналіз методології дослідження митних режимів як комплексного міжгалузевого інституту митного права.

Результати дослідження. Методологія дослідження митних режимів є похідною від загальної методології юридичної науки. В сучасній юридичній доктрині сформувалося досить стале уявлення про поняття та призначення методології наукового пізнання юридичних явищ і процесів. Так, лаконічним є енциклопедичне визначення методології юридичної науки, сформульоване П. Рабіновичем. Під методологію юридичної науки він пропонує розуміти систему підходів і способів наукового дослідження, теоретичні засади їх використання при вивченні державно-правових явищ [12, с. 618].

На думку Д. Голосніченко, методологія дослідження в юридичній науці – «це не звичайний набір основних понять і категорій, не сукупність прийомів і методів. Це більш ємне поняття. Методологія є теоретичним обґрунтуванням доцільності застосування відповідних підходів і способів, які використовуються для проведення певного теоретико-юридичного дослідження, а також дібрана на науковій основі для цієї мети система прийомів і способів, тобто відповідних методів» [13, с. 10].

Методологія дослідження кожного юридичного явища чи процесу по суті є унікальною, адже використовує специфічний теоретично обґрунтований набір підходів, прийомів і способів (методів) наукового пошуку. Комбінація наукових підходів і методів наукової роботи залежить не тільки від предмета дослідження, але й від самого суб'єкта, тобто осо-

бистості науковця, який належить до тієї чи іншої наукової школи, має відповідну теоретичну та юридичну практику (досвід), певний склад та особливості мислення, політичні уподобання тощо. Саме тому дослідження одного правового явища чи процесу різними науковцями може суттєво відрізнятись та навіть призводити до різних висновків і пропозицій.

Враховуючи накопичений досвід, кількість проведених доктринальних досліджень, в юридичній науці сформувалися певні догми – правові аксіоми, які визнає більшість науковців. Прикладом юридичної догми-аксіоми, яка закріплена на рівні Основного Закону, є положення ст. 3 Конституції України: «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави» [14]. Крім того, існує група так званих універсальних методів, які застосовуються в процесі будь-якого дослідження. Це, зокрема, закони діалектики, прийоми логічного методу (аналіз, синтез, дедукція та індукція), системний і структурно-функціональний методи, а також згаданий вище аксіоматичний метод.

З метою створення теоретико-методологічної основи дослідження митних режимів в Україні необхідно проаналізувати та виокремити ті методи наукового пізнання, які дозволять досягти оптимальних результатів дослідження вказаного правового інституту та сформулювати пропозиції щодо удосконалення національного законодавства та юридичної практики у сфері митних правовідносин.

Усю сукупність методів дослідження поділяють на три основні групи. До першої групи відносяться філософські методи діалектики та метафізики. Друга група включає загальнонаукові методи. Третя група складається зі спеціально-юридичних методів дослідження. Серед філософських методів для ефективного дослідження інституту митних режимів найбільше значення мають закони діалектики: єдності та боротьби протилежностей, переходу кількісних змін у якісні, а також прийом «заперечення заперечення».

Так, закон єдності та боротьби протилежностей виявляється у процесі реалізації митних режимів, коли приватні інтереси суб'єктів зовнішньо-економічної діяльності стикаються з публічними інтересами суб'єктів владних повноважень в особі посадових осіб Державної митної служби України. Зазначені інтереси часто є протилежними: суб'єкт зовнішньо-економічної діяльності прагне мінімізувати митні платежі та інші податки, знижуючи митну вартість товарів, натомість митник прагне визначити більшу митну вартість товарів з метою надходження до бюджету відповідних митних платежів; особа, яка переміщує товари через митний кордон України, прагне уникнути їх огляду та зекономити час, на відміну від митників, які прагнуть здійснити належне митне оформлення та ретельний митний контроль. Проте об'єднують протилежні інтереси учасників митних відносин вимоги чинного митного законодавства, які визначають правила та порядок реалізації митних режимів і повинні забезпечувати досягнення правового та соціального компромісу між суб'єктами владних повноважень та суб'єктами зовнішньо-економічної діяльності.

Закон переходу кількісних змін у якісні також чітко виявляється у процесі функціонування митних режимів. Зокрема, кількість товарів, переміщених через митний кордон України в рамках певних митних режимів, може свідчити про якісний рівень функціонування відповідного митного режиму та його загальну ефективність або неефективність. Проведення комплексних реформ та удосконалення адміністративно-правових засад митних режимів в Україні поступово призводять до підвищення якості надання адміністративних послуг посадовими особами Державної митної служби України.

Прийом «заперечення заперечення» доцільно застосовувати в процесі пошуку інноваційних способів удосконалення механізму функціонування митних режимів. Спочатку можливість запровадження нових способів заперечується, а потім таке заперечення аргументовано спростовується та формулюються пропозиції щодо внесення відповідних змін до чинного законодавства.

Закони діалектики нерозривно пов'язані із принципами об'єктивності та історизму. Перший вимагає від дослідника спиратися лише на перевірені дані та результати репре-

зентативних соціологічних досліджень. Другий зумовлює необхідність враховувати ті історичні обставини, які супроводжували прийняття того або іншого нормативно-правового акту у сфері правового регулювання митних режимів і могли вплинути на волю законодавця.

Серед загальнонаукових методів, які доцільно застосовувати в процесі дослідження інституту митних режимів, слід назвати прийоми логічного методу (аналіз, синтез, індукція та дедукція), системний і структурно-функціональний методи, методи соціологічних досліджень і порівняння.

Так, системний метод дозволяє розкрити зв'язок інституту митних режимів з іншими правовими процесами та явищами, враховуючи його комплексний міжгалузевий характер; визначити, яке місце посідають митні режими в галузях митного та адміністративного права, які елементи фінансового (податкового), цивільного, господарського та міжнародно-приватного права використовуються в процесі функціонування митних режимів.

Структурно-функціональний метод дозволяє з'ясувати сутність, структуру та особливості кожного з митних режимів, чітко визначити та охарактеризувати функції митних режимів. У ст. 4 Митного кодексу України сформульовано законодавче визначення митного режиму як комплексу пов'язаних правових норм, які відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України визначають митну процедуру щодо цих товарів, їхній правовий статус, умови оподаткування і зумовлюють їхнє використання після митного оформлення [15].

Застосування структурно-функціонального методу дозволяє побачити, що наведене законодавче визначення митних режимів є недосконалим і не відображає усіх структурних елементів і стадій реалізації митних режимів. Поняття митного режиму не можна зводити до комплексу пов'язаних правових норм, адже важливу роль у процесі функціонування митних режимів відіграють конклюдентні акти суб'єктів владних повноважень (огляд і перевірка товарів), акти правозастосування (включаючи як адміністративну, так і судову практику), акти тлумачення норм права (включаючи правові позиції (висновки) Верховного Суду щодо правильного застосування норм Митного кодексу України). Крім того, законодавче визначення митного режиму на враховує таку ключову стадію митного оформлення як визначення митної вартості товарів і транспортних засобів, яка викликає найбільше правових спорів через широкі дискреційні повноваження посадових осіб Державної митної служби України (яскравий приклад, коли для копій годинників відомих брендів встановлюється / визначається митна вартість оригіналу).

Ключову роль у процесі дослідження митних режимів відіграють методи соціологічних досліджень: аналіз документів, спостереження, опитування і соціальний експеримент. Результати соціологічних досліджень у сфері митних відносин дозволяють виявити об'єктивні тенденції в розвитку митної справи та оцінити результати проведених реформ, сформувати реальну картину ставлення громадян до суб'єктів владних повноважень в особі посадових осіб Державної митної служби України, а також на підставі виявлених очікувань суб'єктів зовнішньо-економічної діяльності спрогнозувати перспективні напрями подальшого удосконалення та реформування інституту митних режимів.

Результати соціологічних досліджень щодо оцінки рівня корупції та професіоналізму суб'єктів владних повноважень Державної митної служби України свідчать про те, що сучасний стан адміністративно-правового забезпечення та адміністрування митних режимів в Україні є задовільним. Так, за результатами соціологічного дослідження Європейської Бізнес Асоціації 36,2% опитаних представників бізнесу стверджують, що не задоволені якістю митних послуг і професіоналізмом осіб, з якими вони взаємодіють на митниці. 58,6% вважають, що корупція в митних органах залишається на тому ж рівні. Такі дані було отримано під час визначення Митного індексу України з січня по серпень 2018 року. За підсумками дослідження Митний індекс сягає позначки 2,91. У другому півріччі 2017 року він становив 3,05 балів, а в першому півріччі – 2,9 балів.

За словами представників бізнесу, критично важливим є спрощення та прискорення митних формальностей, передбачуваність і зрозумілість процедур. Крім того, необхідною є оптимізація проходження фітосанітарного, екологічного та радіологічного контролів.

З лютого 2018 року застосування системи «єдиного вікна» стало обов'язковим при імпорті товарів. За отриманими результатами, в першому півріччі 2018 року кількість компаній, які використовували систему «єдиного вікна», склала 91,4%, тоді як у 2 півріччі 2017 лише – 79%. В той же час лише 37,7% були задоволені роботою «єдиного вікна», ще третина (32,1%) не визначилися. Тому актуальним є питання усунення недоліків у роботі системи. У Митному комітеті Європейської Бізнес Асоціації наголосили, що через непередбачувані затримки у проходженні митних процедур підприємств не може довгостроково планувати свою діяльність. Це – реальна проблема, особливо для великого та середнього бізнесу [16].

У першому півріччі 2020 року Митний індекс (експертне дослідження, яке проводить Європейська Бізнес Асоціація двічі на рік) склав **3,37 балів** за 5-ти бальною шкалою. Інтегральний показник індексу концептуально не змінився, хоча й продемонстрував незначне погіршення порівняно з попереднім періодом (3,39 балів). Результати опитування демонструють, що оцінка роботи митниці експертами вказаної асоціації залишається концептуально незмінною протягом останнього року.

Так, 56% вважають, що корупція в митних органах залишається на тому ж рівні (54% у попередньому періоді), хоча 31% опитаних помітили зменшення виявів корупції. Збільшилася кількість респондентів, які задоволені якістю послуг і професіоналізмом посадових осіб на митниці – нині таких 54%. Відсоток незадоволених рівнем обслуговування митних органів також зменшився і склав 10% опитаних, тоді як у минулому періоді таких було 44% і 24%. Традиційно найвищу оцінку експертів отримала робота системи «Єдине вікно». Переважна більшість, а саме 67% опитаних, відповіли, що здебільшого або повністю задоволені користуванням «єдиним вікном», тільки 7% залишилися незадоволеними роботою системи. При цьому компанії вказують на нестачу злагодженої взаємодії між контролюючими органами та низьку активність митниці щодо координації такої взаємодії [17].

Викладені вище результати соціологічних досліджень свідчать про необхідність активізації наукової діяльності щодо визначення напрямів і способів удосконалення адміністративно-правових засад та адміністрування митних режимів в Україні.

Прикладне значення у процесі дослідження інституту митних режимів мають спеціально-юридичні методи дослідження: метод юридичної догматики (формально-юридичний метод) як різновид аксіоматичного методу, метод юридичного моделювання та методи порівняльного правознавства.

Формально-юридичний метод є найбільш поширеним в юридичній науці, адже використовує прийоми загально-наукового аксіоматичного методу, коли в доктрині створюються та визнаються загальноприйнятими певні юридичні аксіоми – факти та правила, які не потребують доведення. Насамперед це принципи права, його фундаментальні засади, на яких вибудовується весь механізм правового регулювання – верховенство права (принцип, який включає в себе три складники: верховенство прав і свобод людини, верховенство міжнародного права над національним і верховенство Конституції над нормами інших нормативно-правових актів), рівність усіх перед законом і судом (принцип, який відображає саму сутність права), презумпція невинуватості (принцип, який гарантує особі захист від незаконного переслідування з боку держави). Це норми-аксіоми, закріплені в Конституції України, яка має найвищу юридичну силу і норми якої є нормами прямої дії (наприклад, згадана вище аксіома «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю»).

Щодо митних режимів, то правовою аксіомою є, зокрема, положення ч. 2 ст. 72 Митного кодексу України: «Усі товари на митній території України (за винятком територій вільних митних зон) вважаються такими, що мають статус українських товарів, якщо відповідно до цього кодексу не встановлено, що такі товари не є українськими» [15]. У вказаній нормі фактично закріплено презумпцію визнання статусу українських товарів за товарами, які знаходяться на митній території України та поміщуються у митний режим.

Важливе значення для дослідження інституту митних режимів має метод юридичного моделювання. Він дозволяє сконструювати перспективні правові моделі регулювання

митних відносин, на основі яких сформулювати конкретні пропозиції щодо внесення змін до чинного митного законодавства або розробки перспективних нормативно-правових актів у сфері правового регулювання митної справи. Моделюється не тільки норма права, але й правові наслідки її застосування – перспективний, очікуваний вплив на суспільні відносини, який перевіряється на практиці в локальних умовах у формі правового експерименту (наприклад, запровадження рекомендаційно-технічного пілотного проекту виконання митних формальностей в автоматичному режимі [18]). Нова модель регулювання митних відносин і прогнозований регуляторний вплив на вказані суспільні відносини повинні проходити громадське обговорення з метою досягнення оптимального балансу між приватними та публічними інтересами.

Суттєве значення для здійснення ефективного комплексного дослідження інституту митних режимів мають методи порівняльного правознавства (компаративістики). Позитивний зарубіжний досвід правового регулювання та практичного функціонування (адміністрування) митних режимів у країнах ЄС, США та деяких країнах Близького та Далекого Сходу формувалася протягом багатьох десятиліть, тому для молодшої української держави важливим є його всебічне дослідження з метою запозичення найкращих елементів з урахуванням національних традицій і правосвідомості громадян. Однак сліпе запозичення зарубіжного досвіду може призвести до колізій із нормами національних законів і неоднозначним тлумаченням запозичених норм.

Враховуючи прагнення України набути повноправного членства у Європейському Союзі, для національної юридичної науки головним є вивчення досвіду правового регулювання та адміністрування митних режимів у державах-членах та на рівні інституцій ЄС. Основними способами адаптації національного законодавства у сфері правового регулювання митних відносин до норм і принципів права ЄС є гармонізація та імплементація, які потребують зусиль як науковців, так і практиків у сфері митної справи. Саме методи порівняльного правознавства покликані виокремити найкращий позитивний досвід правового регулювання митних режимів, визначити можливість і доцільність його впровадження у національне митне законодавство та юридичну практику адміністрування митних режимів.

Не менш важливе значення у процесі дослідження інституту митних режимів має використання методу юридичної статистики. Аналіз даних, які акумулюються Державною митною службою України, Міністерством фінансів України, Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Державною службою статистики України, дозволяє виявити об'єктивні тенденції у розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні, зміни у торговельному балансі, встановити актуальні показники імпорту, експорту, транзиту окремих груп товарів, які поміщуються у відповідний митний режим. Важливою є юридична статистика щодо кількості виявлених порушень митного законодавства, кількості осіб, яких притягнуто до відповідальності, обсягів конфіскованого товару, кількості розглянутих судами митних спорів. Аналіз вказаних статистичних даних дозволяє сформулювати пропозиції щодо актуальних напрямів удосконалення правового регулювання відповідних митних режимів.

Крім проаналізованих вище методів дослідження, у процесі наукового аналізу інституту митних режимів необхідно враховувати особливості методології адміністративного, фінансового, цивільного, господарського та міжнародно-приватного права, норми яких застосовуються в процесі функціонування митних режимів.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє сформулювати висновок про те, що в процесі дослідження інституту митних режимів як комплексного міжгалузевого інституту митного права необхідно застосовувати філософські, загальнонаукові та спеціально-юридичні методи дослідження, а також враховувати специфіку методології окремих юридичних наук: адміністративного, фінансового, цивільного, господарського та міжнародно-приватного права.

Особливу увагу необхідно приділяти застосуванню методів соціологічних досліджень та юридичної статистики, які дозволяють виявити реальний стан публічних відно-

син у сфері митної справи, актуальні проблеми у процесі функціонування митних режимів, спрогнозувати напрями реформування митного законодавства на основі виявлених недоліків правового регулювання та очікувань суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Серед спеціально-юридичних методів дослідження ключову роль у процесі наукового аналізу митних режимів відіграють формально-юридичний метод (метод юридичної догматики), методи порівняльного правознавства (компаративістики), а також метод юридичного моделювання.

Перспективність подальшого наукового дослідження цієї тематики зумовлена постійним розвитком методології юридичної науки, появою нових прийомів і способів наукового пізнання, а також необхідністю подальшого удосконалення теоретико-методологічних і правових засад митних режимів в Україні, приведенням їх у відповідність до міжнародних стандартів, а також норм і принципів права ЄС.

Список використаних джерел:

1. Мельник М.В. Інститут митних режимів у митному праві України : дис. канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Міжрегіональна академія управління персоналом. Київ, 2016. 251 с.
2. Міщенко І.В. Новели інституту митного режиму в контексті реформування митного законодавства. *Адміністративне право і процес*. 2012. № 2. С. 73–77.
3. Хома В.О. Сучасний стан національного правового забезпечення митного режиму безмитної торгівлі та напрями його удосконалення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 5. С. 104–108. URL: http://www.lsej.org.ua/5_2019/25.pdf.
4. Чуприна О.В. Класифікація митних режимів у юридичній науці та законодавстві. *Право та інновації*. 2015. № 2(10). С. 133–139.
5. Ганьба О.Б., Мірошніченко В.І. Особливості сучасної методології правових наукових досліджень. *Парадигма пізнання: гуманітарні питання*. № 2(13). 2016. С. 1–13.
6. Благодарний А. Методологія дослідження правової регламентації адміністративно-юрисдикційної діяльності правоохоронних органів. *Підприємництво, господарство і право*. № 6. 2018. С. 147–151.
7. Ільков В.В. Методологія дослідження джерел права в адміністративному судочинстві. *Форум права*. № 5. 2016. С. 48–52.
8. Кельман М. Методологія сучасного правознавства: становлення та основні напрями розвитку. *Психологія і суспільство*. № 4. 2015. С. 33–46.
9. Кушакова-Костицька Н.В. Методологічні проблеми сучасних правових досліджень: об'єктивна необхідність чи суб'єктивна формальність. *Філософські та методологічні проблеми права*. №№ 1-2. 2013. С. 23–31.
10. Лук'янова Г.Ю. Методологічні основи дослідження права в сучасній юридичній науці. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. № 4. 2011. С. 33–43.
11. Пашинський В.Й. Методологічний інструментарій дослідження проблем адміністративно-правового забезпечення оборони держави. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Політологія. Соціологія. Право. №№ 3-4. 2017. С. 98–102.
12. Рабінович П.М. Методологія юридичної науки. Юридична енциклопедія: в 6 т. / голова редкол. Ю.С. Шемшученко. К. : Вид-во Українська енциклопедія імені М.П. Бажана, 1998-2004. Т. 3: К-М. 2001. 789 с.
13. Голосніченко Д.І. Теорія Повноважень: вітчизняний і зарубіжний досвід їх формування : монографія. К. : Г.А.М., 2009. 356 с.
14. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr>.
15. Митний кодекс України від 13 березня 2012 року № 4495-VI. Дата оновлення: 19.06.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.

16. Європейська Бізнес Асоціація оприлюднила результати Митного індексу/Європейська Бізнес Асоціація : офіційний веб-сайт. Дата оновлення: 28.08.2018. URL: <https://eba.com.ua/evropejska-biznes-asotsiatsiya-oprylyudnyla-rezultaty-mytnogo-indeksu/>.

17. Бізнес не бачить зрушень у реформуванні митниці / Європейська Бізнес Асоціація : офіційний веб-сайт. Дата оновлення: 02.09.2020. URL: <https://eba.com.ua/biznes-ne-bachyt-zrushen-u-reformuvanni-mytnytsi/>.

18. Про запровадження рекомендаційно-технічного пілотного проекту виконання митних формальностей в автоматичному режимі : наказ Державної митної служби України від 07.05.2020 № 167. Дата оновлення: 26.05.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0167913-20#n31>.

